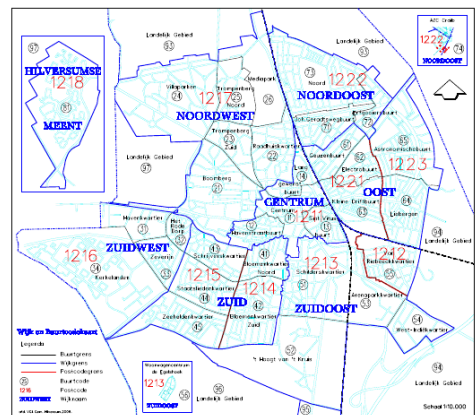

Buurtgericht leven: leve de buurt!

* Kadernotitie voor de gemeenteraad van Hilversum *

Deze Kadernotitie¹ beschrijft hoe inwoners, gemeentebestuur, professionals en partners in de komende jaren samenwerken aan de ambitie voor sterke buurten in Hilversum. De titel van deze notitie, 'buurtgericht leven', is een suggestie van een aantal betrokken inwoners. Hij beschrijft kernachtig waar deze notitie over gaat: betrokken inwoners die willen verbinden, elkaar willen vinden in samenwerking en samen leven. Een goed en geborgen leven. Wij juichen dit toe en hebben daarom aan de titel toegevoegd: leve de buurt!

In deze notitie is een 'buurt' de aanduiding van de directe woon- en leefomgeving van inwoners. Het is de schaal waarop inwoners samenballen en **kracht, energie en netwerken** ontstaan. Het is de schaal waarop de **invloed** en **betrokkenheid** van inwoners het grootst is en waarin **buurtbeheer** georganiseerd kan worden. Nu werken we nog met acht wijken, met daarbinnen een aantal grote, soms divers samengestelde buurten. Deze 'tekentafel-indeling' sluit niet meer aan op de gevoelde realiteit: hij is niet fijnmazig genoeg. In het nieuwe buurtgericht werken we vanuit de nieuwe definitie van buurten: daar waar de energie en betrokkenheid is. 'De buurt' verschilt dus van tijd tot tijd, of van onderwerp tot onderwerp van grootte of samenstelling. De traditionele indeling van buurten en wijken gebruikt de gemeentelijke organisatie alleen nog om zichzelf (intern) te organiseren.

1. Ambitie en overtuiging

Sterke buurten zijn belangrijk voor de toekomst van Hilversum. In het coalitieakkoord staat daarover: *“De invloed en betrokkenheid van Hilversummers op hun directe woon- en leefomgeving wordt groter. We zetten in op de eigen kracht van mensen die samenwerken om de (sociale) omgeving te versterken”*.

Deze ambitie staat niet op zichzelf. Hij heeft tot doel de sociale cohesie te versterken (betrokkenheid en geborgenheid) en de gevoelde kloof tussen inwoners en overheid te overbruggen. In het advies ‘Loslaten in vertrouwen’ uit 2012 zette de Raad voor het Openbaar Bestuur de opgave landelijk op de agenda². Daarin wordt ook onderkend dat onze samenleving – zeker ook in Hilversum – al volop participeert. Wij zijn er van overtuigd dat buurten die meer eigenaarschap en verantwoordelijkheid voor hun directe omgeving nemen en krijgen, sterkere buurten worden. Dan ontstaat meer betrokkenheid, meer energie, een sterkere buurtidentiteit en goede netwerken, waarin mensen elkaar sneller vinden en naar elkaar omzien. Sterke buurten zijn leefbaarder, veiliger, socialer, zorgzamer, economisch sterker en initiatiefrijker. Sterke buurten zijn extra van belang, mocht Hilversum in de komende tijd geconfronteerd worden met een vraag om te fuseren.

Er is brede erkenning dat de manier waarop de overheid werkt(e) niet meer aansluit op de vragen van de samenleving. Dit vraagt om:

- een **andere rol van de gemeente: faciliterend** en **responsief**³, met oog voor het algemeen belang⁴ en de individuele veiligheid van inwoners;
- een **andere rol voor buurten**, (**initiatiefrijk**, gericht op zoveel mogelijk eigen **buurtbeheer**, passend bij de **energie in de buurt** en **buurtidentiteit**).

De verandering organiseren wij al geruime tijd in het Sterprogramma Buurten, als één van de vijf politieke prioriteiten⁵ in de begroting. Ook onze maatschappelijke partners in de zorg, het onderwijs, de veiligheid/politie, corporaties, culturele instellingen, ondernemers en welzijn maken op dit moment de slag naar buurtgericht werken.

Wat betreft de geschetste verandering staan we nog maar aan het begin. Het vertrekpunt is dat we in Hilversum al een behoorlijk aantal sterke buurten hebben, met goede netwerken. In die buurten zullen de komende tijd allerlei vormen van buurtbeheer en initiatieven ontstaan en misschien wel het ‘right to challenge’⁶ worden gevraagd. In andere buurten is het organiserend vermogen nog niet zo sterk. Daar zijn wellicht extra inspanningen nodig, bijvoorbeeld in zorg- en welzijnsnetwerken. Dit betekent maatwerk in de inzet en het faciliteren door de gemeente.

² http://www.rob-rfv.nl/rob/publicaties_rob/publicatie_rob/184/Loslaten+in+vertrouwen

³ Responsief: een antwoord gevend of bevattend

⁴ Het algemeen belang is datgene dat voor het welzijn van de samenleving in zijn geheel nuttig, gewenst of nodig is.

⁵ De vijf politieke prioriteiten zijn: nieuwe zorgtaken, centrum, mediastad, wonen en buurten.

⁶ Right to challenge: een groep (georganiseerde) inwoners neemt taken van de gemeente over als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. De gemeente geeft het ‘recht’ terug aan de buurt.

Een sprong voorwaarts: Hilversum 2022

In 2022 is het buurtgericht werken normaal. In veel buurten zijn nieuwe netwerken ontstaan en veel succesvolle buurtbeheerinitiatieven, logisch en zelf vormgegeven door inwoners. Denk aan grote buurtmoestuinen in de Riebeeck en een eigen energiemaatschappij in de Trompenberg. In de Boomberg hebben bewoners na meerdere succesvolle experimenten schoolpleinen zelf ingericht. Een florerend buurtbeheerbedrijf is ontstaan in Noord. Verschillende buurten zijn leidend in de manier en frequentie van het groenonderhoud en in de raadhuisbuurt adviseren inwoners over de plaatsing van zonnepanelen.

Waar veel gemeenten bleven praten over ideologische concepten, is Hilversum concreet aan de slag gegaan. Het succes blijkt te liggen in experimenteren. De grootste ontdekking was dat voor succesvol werken in de buurt nauwelijks politiek nodig was. Het was voor raad, college en organisatie in 2017 nog wel wennen in hun nieuwe rol, maar door goede plannen uit de buurt kwam het vertrouwen. Over en weer, tussen overheid en inwoners. De opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 was 80%. Een unicum in Nederland.

2. Uitgangspunten voor de aanpak

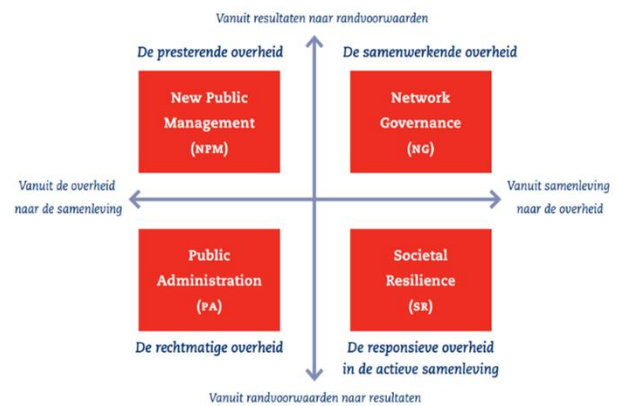
Over de aanpak is in de afgelopen twee jaar intensief met inwoners, partners in de stad en de gemeenteraad⁷ overlegd. Vijf uitgangspunten kwamen als rode draden in veel gesprekken terug. Dit zijn dan ook de uitgangspunten voor de aanpak.

1. **De agenda⁸ van de buurt is leidend: van buiten naar binnen en vanuit heldere rollen.** *Inwoners* beheren de buurt en doen initiatieven. Zij maken samen met professionals en de gemeente de agenda voor de buurt. De agenda gaat over **buurtbeheer** en **initiatieven**. De buurt bepaalt wat zij willen aanpakken, *de gemeente en (netwerken van) professionals* (zorg, het onderwijs, de veiligheid/politie, corporaties, culturele instellingen, ondernemers en welzijn) adviseren over de agenda en helpen met coördinatie, deskundigheid en signaleren. Onze reactie is standaard: 'ja, mits' en nooit 'nee, tenzij'. Met buurtbeheer bedoelen we ook dat het gesprek gaat over wat de buurt zelf oppakt, inzet en organiseert voor bijvoorbeeld binnen de thema's groenbeheer, veiligheid of welzijn. Het is geen 'u vraagt, wij draaien'.
2. **Bestaande middelen en organisatievermogen van de gemeente meer sturen vanuit inwoners.** De gemeentelijke organisatie werkt steeds meer buurtgericht. De gemeenteraad is en blijft verantwoordelijk voor het gemeenschapsgeld in de gemeentelijke begroting. Meer betrokkenheid van inwoners voor de buurt betekent echter ook meer invloed van buurten op het besteden van gemeenschapsgeld. Dit vraagt een flexibele gemeentelijke begroting en een slimme vertaling van de agenda van de buurt naar de jaarlijkse Kadernota en Programmabegroting van de gemeente.

⁷ Een beschrijving van het proces en de resultaten is opgenomen in het raadsvoorstel dat bij deze kadernotitie hoort.

⁸ Hiermee wordt bedoeld de *agenda* van de buurtcyclus, zie paragraaf 4.1.

3. **De gemeente is duidelijk over welke onderwerpen zich wel en niet lenen voor een buurtgerichte aanpak.** De agenda van de buurt mag gaan over alle domeinen: sociaal, fysiek en bestuurlijk, zoals veiligheid, openbare ruimte, parkeren, sport, recreatie, cultuur, welzijn, groen, economie, zorg of duurzaamheid. Het is de *rechterkant* van het hier getoonde schema. Niet alle onderwerpen kunnen echter op buurtniveau worden opgepakt. De gemeente heeft rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden die niet kunnen worden overgedragen. Dit is de *linkerkant* van het schema, dat concreet gaat over:
- Thema's (vraagstukken, ambities) die een aanpak op het niveau van de stad of de regio vragen (zoals gemeentelijke belastingen, of de aanleg van collectieve voorzieningen als een ziekenhuis of wegen).
 - Buurtoplossingen die negatieve consequenties hebben voor andere delen van de stad (zoals een verdringingseffect door het afsluiten van wegen, riolering). Dit noemen we ook wel het 'algemeen belang'.
 - Thema's die betrekking hebben op de zorg en veiligheid van individuele inwoners (zoals het toekennen van zorgindicaties).
4. **De aanpak is praktisch en concreet.** We kiezen een werkwijze die maatwerk per buurt mogelijk maakt. We werken niet aan alles overal tegelijk, of aan het nieuwste ideologische vergezicht, maar in kleine stapjes en experimenten. We werken waar de energie is: **go with the flow!** We accepteren daarmee verschillen tussen buurten, in ambities, tempo, aandacht en middelen.
5. **De kritische succesfactor is leveren, over en weer.** Het succes valt of staat met het voeren van het goede gesprek en vervolgens doen wat je belooft. Dat geldt voor de gemeente, inwoners en partners. De gemeente moet duidelijk zijn over wat wel en niet kan, duidelijke afspraken maken en vervolgens in de uitvoering de soms benodigde **flexibiliteit** tonen.

Deze uitgangspunten leiden tot concrete kaders voor de rol en taakopvatting van het gemeentebestuur, de aanpak/werkwijze en organisatie en financiën. Die zijn in de volgende paragrafen uitgewerkt.

Een belangrijk vraagstuk dat hoort bij 'de agenda van de buurt is leidend' is **legitimiteit**: wie is dan de buurt? We willen **geen nieuwe 'bestuurslagen' in de stad creëren**, vergelijkbaar met de formele 'wijken' uit het verleden. In de praktijk – ook in Hilversum⁹ – bleef representatie van inwoners en groepen in de buurt vaak beperkt tot een klein deel van de inwoners, die de weg naar de gemeente al makkelijk wisten te vinden. Niet alle inwoners en doelgroepen voelen zich op hun plaats binnen een nogal traditionele opzet en formeel vergadercircuit. In andere gemeenten met een meer homogene bevolkingssamenstelling – zoals bijvoorbeeld in het kernenbeleid van de gemeente Sudwest-Fryslan¹⁰ – wordt nog sterk ingezet op deze vorm. Voor de diverse, pluriforme Hilversumse samenleving is dit niet passend.

⁹ In de tijd van "Buurt en Beheer" is in Hilversum in het verleden veel ervaring met wijkraden opgedaan. Vaak was er een groot probleem in relatie tot representativiteit van alle groepen uit de buurt. Ook werden het vaak starre constructies. Dat leidde tot lastige vraagstukken rond representativiteit en in veel gevallen ook weer tot het stopzetten van deze wijkraden. Of het leidde juist tot het weer "ernaast" organiseren van andere communicatiekanalen. In sommige wijken zijn echter juist wel goede ervaring opgedaan met officiële wijkraden (bijvoorbeeld De Meent).

¹⁰ http://www.gemeentesudwestfryslan.nl/inwoners/toelichting-kernenbeleid_44830/item/het-kernenbeleid-van-sudwest-fryslan_3207.html

Wat we wel willen is [meer democratie in de buurt](#), het organiseren van [betrokkenheid en invloed van alle inwoners op hun omgeving en aansluiten op waar de energie is](#). Dat betekent aan de ene kant dat we niet met één netwerk, zoals een wijkvereniging, de agenda van de buurt bepalen. Voor het opstellen van de agenda van de buurt organiseren we een apart proces: [de buurtcyclus](#) (paragraaf 4.1). Bij dit proces betrekken we inwoners, professionals en partners. Om er voor te zorgen dat ook 'stille' inwoners hun stem laten horen, organiseren we voor legitimiteit draagvlakpeilingen of peilingen over keuzes in buurten met het instrument '[buurtpeiling](#)' (paragraaf 4.3). Zo kan iedereen meedoen. De [gemeenteraad](#) blijft beslissen over de [inzet van gemeenschapsgeld](#); voor het vergroten van de invloed van inwoners worden drie experimenten voorgesteld (paragraaf 5).

Aan de andere kant willen we [aansluiten bij de energie in bestaande en nieuwe buurtnetwerken](#) (wijkverenigingen, sportverenigingen, kerkelijke instellingen, speeltuinverenigingen, corporaties, etc) en deze energie benutten, bijvoorbeeld voor het organiseren van buurtactiviteiten, het mee denken over de agenda of het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. In de komende tijd zullen langs de weg van pilots en experimenten ontdekken wat voor welke buurt de meest werkbare vorm is.

3. De rol van de gemeenteraad

Succesvol buurtgericht werken betekent denken vanuit de buurten. Dat vraagt van de gemeenteraad om niet alleen volksvertegenwoordiger en toezichthouder vanuit het algemeen belang, maar om nadrukkelijker [volksverbinder](#) te zijn. Dat is geen nieuwe rol. Raadsleden zijn vaak nu al als inwoner van Hilversum actief in buurten. Buurtgericht werken vraagt om een schepje er bovenop. De gemeenteraadsleden kunnen collectief en individueel het buurtgericht werken, het buurtbeheer en initiatieven aanjagen en de ruimte geven. Samen met de wijkwethouder en de buurtcoördinator staan zij met de voeten in het zand en voeren het gesprek met inwoners over wijkplannen, buurtbeheer, initiatieven en problemen. Wat we *niet* bedoelen is de bevoegdheden van de raad naar de buurt brengen of een vertegenwoordiging van specifieke buurten in de raad via individuele raadsleden te organiseren. Het voorstel is dat alle raadsleden en alle collegeleden in 2017 zich als aanjagers aan een of meer wijken [verbinden](#).

Parallel met de omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet (2019/2020) vraagt straks ook meer volksverbindende kracht. Die wet gaat uit van maximale participatie (initiatiefnemers ontwikkelen plannen in goed overleg met de buurt) en laat meer besluitvorming over aan het college. Het zwaartepunt van het werk van de raad verschuift dan automatisch van besluitvorming aan het einde van een ruimtelijke proces (zoals nu bijvoorbeeld een bestemmingsplanwijziging), naar het bevorderen van goede planvorming en participatie in de buurt.

De [rolneming van de gemeenteraad is cruciaal voor het slagen van buurtgericht werken](#). Een gemeenteraad die 'ingrijpt' of initiatieven uit buurten politiek maakt, remt de energie en het enthousiasme in buurten. Dat willen we niet. Tegelijk heeft de gemeenteraad oog en zorg voor kwetsbare inwoners, groepen of buurten. De raad wil daarom prioriteiten kunnen blijven stellen: in geld, ruimte of inzet voor specifieke groepen of buurten. Voor het verbinden van deze twee uitgangspunten, introduceren we de buurtcyclus (zie paragraaf 4.1). Die koppelt de agenda van de buurt aan sturing van de raad op prestaties en middelen (zie paragraaf 5.2). De buurtcyclus sluit daartoe aan op cyclus van kadernota en programmabegroting. Op basis van dit kader krijgt het college ook ruimte om buurten te faciliteren en afspraken te maken. De raad toetst achteraf bij de jaarrekening de inspanningen van het college.

In het vertrouwen dat het toezicht zo goed geregeld is, kan de raad zijn eigen rolneming bewust verder ontwikkelen. Ook hiervoor is de weg van kleine stapjes verstandig. Op 21 september 2016 heeft de raad in een beeldvormende sessie de rol van gemeenteraadsleden bij sterke buurten verkend. In 2017 pakt de gemeenteraad het thema rolneming concreet weer op, door uit zijn midden een Werkgroep Rolneming¹¹ aan te wijzen. Deze werkgroep gaat aan de slag met de hiervoor geschetste opgave. Met oog op het

buurtgericht werken en de Omgevingswet maakt de werkgroep concreet (a) een [inspiratie/opleidingsprogramma](#) voor raadsleden en (b) een '[handreiking buurtgericht werken voor raadsleden](#)'. Zo komt het gedachtengoed ook beschikbaar voor de nieuwe generatie raadsleden. De handreiking kan als gedragscode ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden, als de werkgroep dat zinvol vindt. Op deze manier neemt de raad zelf verantwoordelijkheid voor de rolneming van zijn leden. Voor deze uitwerking van de rolneming komt in de begroting 2017 € 50.000,- beschikbaar.

4. Werkwijze en organisatie

De werkwijze bestaat uit vier onderdelen:

1. De buurtcyclus
2. Zichtbaar in de buurt (en de gemeentelijke organisatie)
3. De digitale aanpak
4. Duurzame dialoog en identiteit

4.1 De buurtcyclus

De ruggengraat voor het buurtgericht werken is een aanpak waarbinnen maatwerk mogelijk is. De bedoeling is om structureel onderwerpen op te halen in de buurten. We volgen hiermee de aanpak in Amsterdam. Het gaat om een jaarlijkse cyclus van wijkanalyse (o.a. monitoring), een wijkagenda en buurtactiviteitenplannen.

¹¹ Niet zijnde een commissie zoals bedoeld in de Gemeentewet.

De eerste stap is *analyse*: wat is bekend en wat leeft er? Alle [acht wijkanalyses](#) voor 2017 zijn gereed, o.m. vanuit de B-100 gesprekken. Ze zijn bijgevoegd als bijlage 2 bij het raadsvoorstel. Op basis hiervan is nu duidelijk wat de belangrijkste thema's (initiatieven/kansen/problemen) zijn. De analyse wordt met inwoners en onze maatschappelijke partners in de zorg, het onderwijs, ondernemers, cultuur, veiligheid/politie, corporaties en welzijn uitgewerkt in een [agenda](#) voor een door buurten te bepalen periode en [buurtactiviteitenplannen](#) voor het komende jaar. Bekeken wordt wat de buurt wil bereiken, wat prioriteit heeft en welk buurtbeheer mogelijk is. We hopen dat elk buurt een zichtbaar [iconisch project, activiteit of experiment](#) in zijn activiteitenplan opneemt. De agenda's zijn in het tweede kwartaal van 2017 gereed. Het college betreft de opbrengst bij de kadernota en het opstellen van de programma-begroting. Jaarlijks worden de buurtactiviteitenplannen gemonitord. Daarvoor introduceren we in 2017 het instrument '[buurtpeiling](#)'.

Uit de wijkanalyses blijken uiteenlopende thema's die spelen bij inwoners, zoals veiligheid, ontmoeten, parkeren, duurzaamheid, kunst, groen, voorzieningen en meedoen. Naar verwachting zullen de eerste buurtactiviteitenplannen in 2017 veel onderwerpen in het fysieke domein bevatten: groen, parkeren, onderhoud. Hiervoor kijken inwoners nu nog vaak naar de gemeente: los het op. Hier begint het gesprek over de rollen van gemeente en samenleving: hoe kunnen buurten en gemeente samenwerken? Het automatisme 'u vraagt, wij draaien' past hier niet meer in. We houden gezamenlijk een [buurtschouw](#) en gaan dan het gesprek aan met inwoners over de resultaten: wat is nodig (de agenda van de buurt), wat kunnen inwoners zelf organiseren met ondersteuning van de gemeente, wat wil de buurt dat de gemeente bijdraagt/doet en wat doet de gemeente niet meer? Een mooie kans hiervoor is bijvoorbeeld de inrichting van openbare ruimte in de nieuwe wijk Anna's Hoeve. Het gesprek gaat dan zowel over de inrichting, als over wat de inwoners zelf kunnen doen om die inrichting te beheren. We gebruiken hiervoor onze ervaringen met de pilot 'participatie in de openbare ruimte' uit 2016.

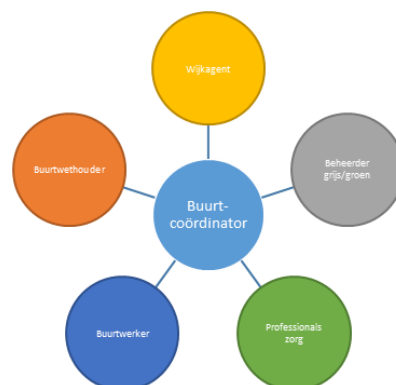
In 2017 oefenen we met de buurtcyclus. We verwachten ook andere onderwerpen aan bod komen dan die in de eerste wijkanalyses genoemd zijn, zoals zorg en welzijn en onderwerpen die aangedragen worden door professionals in de wijk.

Wanneer de buurtcyclus stevig genoeg is, is het realistisch om rechten als het ‘right to challenge’¹² en ‘right to bid’¹³ voor buurtgericht werken of andere ‘buurtrechten’ in te voeren. Het is dan ook gemakkelijker afspraken te maken over ‘wederkerigheid’¹⁴. We voorzien dit gesprek vanaf 2018. Het grootste risico is ‘eerder, sneller en groter’. De ervaring in de afgelopen twee jaar is dat de weg van kleine stappen en experimenteren meer kans van slagen heeft.

4.2a Zichtbaar in de buurt (en netwerken)

Niet alles past in de buurtcyclus. Integendeel: nieuwe vraagstukken dienen zich elke dag aan. De gemeente en maatschappelijke partners zijn elke dag in de buurt aanwezig. Er zijn goede resultaten, zoals bijvoorbeeld de 100 actieve what’s app-groepen voor veiligheid, maar wij willen in staat zijn om sneller en adequater te kunnen handelen als zich een kans of probleem voordoet.

Daarom versterken we in 2017 de benodigde **netwerken in de buurt**¹⁵. Aan de kant van de *gemeente* hebben we al buurtcoördinatoren en buurtwethouders. Ook heeft elke buurt een wijkagent en sommige buurten een buurtwerker. Die teams breiden we in 2017 uit met ten minste een beheerder groen/grijs en/of handhaving (maatwerk). In de *zorgnetwerken* maken we een ferme slag met het professionaliseren en verdiepen van de methode/werkwijzen van de zorgnetwerken, die in verbinding staan met het Sociaal Plein.

Het buurtnetwerk voor *activiteiten* is in sommige buurten – bijvoorbeeld het Noordwestelijk Villagebied – al behoorlijk op orde en de zelfredzaamheid groot. In andere buurten – bijvoorbeeld de Riebeeck – is meer ondersteuning nodig om het netwerk op te bouwen. De rol van de gemeente is (a) om te bewaken dat in alle buurten netwerken op maat zijn en kwalitatief voldoende zijn en (b) de verschillende netwerken goed samenwerken. In het bijzonder geldt dit voor zorg- en welzijnsnetwerken. Per buurt bezien we welke partijen het buurtnetwerk compleet maken. We kijken niet alleen naar professionals, maar ook bijvoorbeeld naar vrijwilligersorganisaties, kerken, charitatieve instellingen en sportverenigingen.

Bij acute problemen ('hotspots') richten we met partners een **voorpost**/duidelijk loket voor de buurt in¹⁶, of kiezen voor een buurtgerichte veiligheidsaanpak. Denk hierbij aan de Plus-min-mee aanpak¹⁷ voor het J.P. Thijssseplein, die mogelijk navolging kan vinden in Oost.

¹² Right to challenge: een groep (georganiseerde) inwoners kan taken van gemeenten overnemen als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. De gemeente geeft het 'recht' terug aan de buurt.

¹³ Right to bid: Dit houdt in dat een gemeenschap het recht heeft om een bod te doen op bijvoorbeeld een gebouw dat een bepaalde waarde heeft voor de gemeenschap, zoals een café, een buurthuis, een park of een supermarkt, als deze op de markt komt.

¹⁴ Wederkerigheid: de onderlinge verplichting tussen gemeente en inwoners om een gift te beantwoorden met een tegengift. Wederkerigheid binnen een relatie veronderstelt gelijkwaardigheid, alles wat men in de relatie investeert komt op een andere wijze weer terug.

¹⁵ De programmabegroting 2017 noemt dit 'versterken sociale infrastructuur'.

¹⁶ Bijvoorbeeld in de vorm van een zichtbaar mobiel 'kantoor'.

¹⁷ De plus-min-mee methodiek wordt in Hilversum gebruikt bij de aanpak van jeugdgroepen. Door middel van een schema wordt in kaart gebracht wie binnen de groep de meelopers en negatieve en positieve kopstukken zijn. De inventarisatie geeft de ketenpartners (politie, jongerenwerk, jeugdboa's, gemeente) beter inzicht op de meest geschikte maatregelen en biedt maatwerk.

Alle inzet – hoe enthousiast ook – kent een limiet. Dat geldt niet alleen voor gemeente en partners, maar zeker ook voor inwoners/vrijwilligers. Wij voorzien dat in de komende jaren buurten behoefte ontstaat aan structurele inzet vanuit en voor de buurten. Wij onderzoeken daarom in 2017 concreet de mogelijkheid om [Buurtzaken of Buurtbedrijven](#) te faciliteren vanuit het participatiebudget. Buurtzaken scheppen waar mogelijk banen voor zulke vrijwilligers. Dat kan in de vorm van een Stichting Sterke Buurt, zoals die ook in Amsterdam en Leeuwarden bestaat¹⁸.

Naast de netwerken zijn [ontmoetingsplekken](#) belangrijk. Buurten zijn zelf aan zet om vorm te geven aan ontmoetingsplekken. Dit betekent een stevige veranderopgave ten opzichte van de huidige situatie. De agenda van de buurt is leidend, dus de uitwerking, invulling en tijdspad zal per wijk/buurt verschillen. Voor het verzelfstandigen van bestaande buurthuizen is twee jaar uitgetrokken. We voorzien dat sommige buurten een bestaand buurthuis overnemen, zoals dat het geval is in de Hilversumse Meent en de Geuzenbuurt. In dat geval gaan de subsidiegelden naar rato over naar de buurt, die vervolgens diensten kan afnemen van welzijnsorganisaties. Andere buurten hebben misschien behoefte aan andersoortige ontmoetingsplekken.

4.2b De gemeentelijke organisatie

De gemeentelijke organisatie richt zich in stappen naar buurtgericht werken. Dit start gelukkig niet op nul. De 'zelfredzame samenleving' was in de afgelopen jaren uitgangspunt voor de organisatieontwikkeling. Er zijn de nodige organisatorische stappen gezet (zoals de programmatische aanpak in het Sterprogramma Buurten en aanstellen van buurtcoördinatoren) en experimenten gedaan (zoals een leertraject Participatie Openbare Ruimte).

De organisatie is – net als de buurten en het gemeentebestuur – desondanks nog niet klaar voor 100% buurtgericht werken. Geen enkele gemeentelijke organisatie in Nederland is dat. Er is geen blauwdruk. We kunnen ons echter niet veroorloven veel tijd te nemen om eerst 'de boel op orde te maken'. We kiezen bewust voor [deze aanpak: starten met oplossingen maakbaar maken en de organisatie \(van de gemeente, maar ook van partners\) voegen naar de oplossingen](#). We leren door te doen en doen door te leren. Dat betekent dat we:

- [Aansluiten bij bewegingen en ideeën vanuit de buurt](#), die als een hefboom kunnen werken als het gaat om het realiseren van de agenda van de buurt.
- De buurt [uitnodigen of uitdagen](#) om in het kader van buurtbeheer een opgave op te pakken en daar als gemeente aansluiting bij te zoeken. We organiseren met de buurt podia waarop mensen elkaar kunnen ontmoeten, zodat bronnen en oplossingen ook ontwikkeld kunnen worden. En waar nodig helpen we inwoners bij het opsporen en aanspreken van eigen kwaliteiten.
- [Soms niets doen](#). Dit betekent niet dat de gemeente zich uit de weg maakt. Integendeel. We sluiten en moedigen aan en gunnen de buurt haar succes.

¹⁸ Zie bijvoorbeeld: <http://www.ruparecommunity.nl/over-ru-pare-community/>

De medewerkers van de gemeentelijke organisatie zijn de ene keer facilitator, de andere keer propagandist of regelaar of communicator of onderwerp-deskundige of helpdesk of regisseur of makelaar of mediator of wegwijzer of etc. Ook hiervoor is [geen organisatorische of culturele 'blauwdruk'](#). Integendeel: buurtgericht werken is in de komende jaren een mengelmoes van organisatieontwikkeling, buurtontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling van alle betrokkenen.

Het leren maken we in 2017 expliciet in [drie pilots](#):

1. [Buurtbedrijf](#) in De Riebeeckgalerij.
2. [Plus-min mee aanpak](#) jongeren in Oost (analoog aan de aanpak voor het J.P. Thijssenplein).
3. [Participatie in de openbare ruimte](#). Deze pilot uit 2016 over groenbeheer, zwerfafval acties en herinrichting krijgt een vervolg. We brengen de gemeentelijke organisatie op het gebied van communicatie, vaardigheden van medewerkers en werkwijzen zoveel mogelijk op orde om de groeiende vraag naar burgerinitiatieven in de openbare ruimte beter en efficiënter te kunnen opvangen. We concentreren in deze pilot op de thema's 'afval & adoptie'¹⁹ en 'herinrichting'.

We willen daarnaast in staat zijn om de [dynamiek van buiten goed op te vangen](#) en in de organisatie te beleggen. Veel eenvoudige vragen kunnen we nu al goed oppakken. Voor complexe, multidisciplinaire opgaven kunnen we leren van het onderzoek naar vijf Hilversumse initiatieven²⁰ van Hiemstra en De Vries uit december 2016. Hieruit volgen drie aanbevelingen: beter beleggen van het eigenaarschap, meer integrale sturing en investeren in de mentaliteit van co-creatie. Deze aanbevelingen zijn vertrekpunt. Een reële verwachting is dat we in 2017 en 2018 stappen zetten, maar dat het nog niet perfect zal gaan.

We blijven het buurtgericht werken in 2017 en 2018 organiseren in het (ster-)programma buurten, om extra aandacht te kunnen blijven geven aan deze prioriteit. Daarna moeten buurtbeheer, buurtgericht werken en buurgericht denken steeds meer 'gewoon' zijn. Dit betekent:

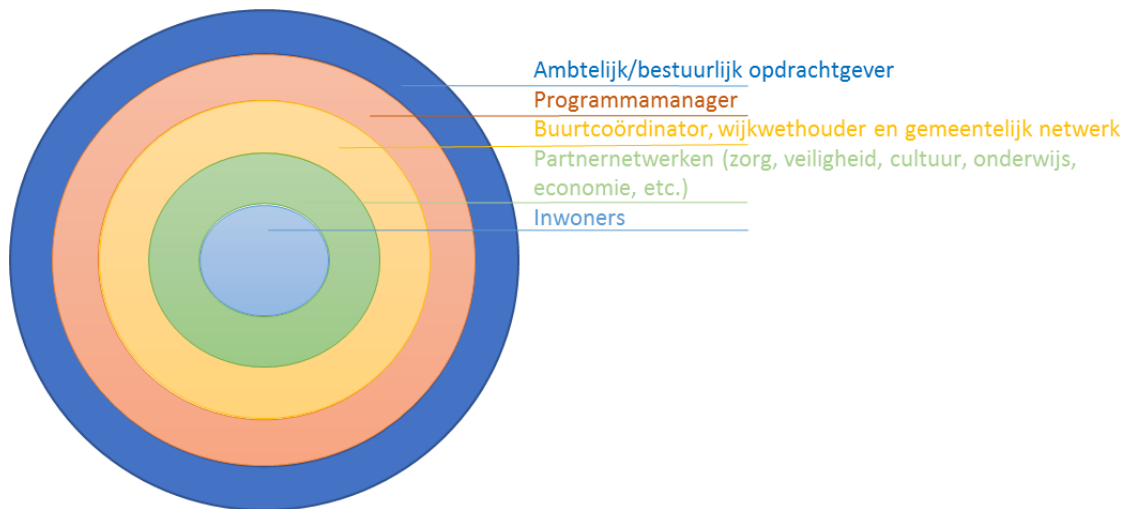
1. De [buurtcoördinatoren zijn en blijven de spil](#) voor de buurt.
2. [Stevige programmasturing](#) richt zich op het bereiken van een goede balans tussen de gemeentelijke organisatie/processen en de dynamiek in de buurten én om te bepalen wat de gemeente wel en niet kan faciliteren. Het [prioriteren in de buurtcyclus is noodzakelijk](#) om plannen ook tot een succes te maken. De organisatie richt zich als eerste in op de opbrengst van de buurtcyclus. Stevige programmasturing betekent soms ook: terugduwen en 'nee' zeggen.
3. Voor buurtinitiatieven die we faciliteren, [versterken we de integrale sturing en het eigenaarschap](#) in de organisatie. De organisatie is deze weg al ingeslagen: eigenaarschap en integrale sturing zijn concernopgaven, vooral in houding en gedrag. Buurtgericht werken fungeert voor deze ontwikkeling als vliegwiel.
4. Het buurtgericht werken en de implementatie van de [omgevingswet](#) vraagt voor een aantal onderdelen hetzelfde van de organisatie. Denk aan het ontwikkelen van toepassingen voor wijkgerichte informatie en het peilen van draagvlak. We doen dit zoveel mogelijk [in samenhang](#), zodat er geen dubbel werk wordt gedaan.
5. We [accepteren dat het soms niet lukt](#). Dat is inherent aan leren.

Op middellange termijn zal de organisatie steeds meer [werken vanuit de plek](#) waar het gebeurt en zo aansluiten op de energie in de buurten.

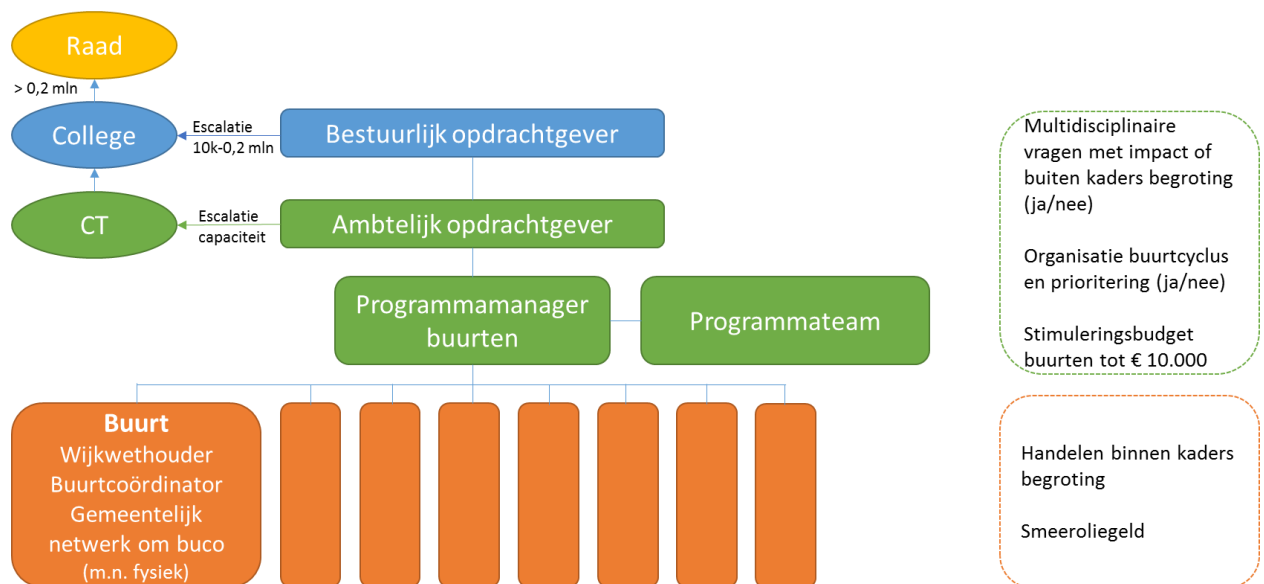
¹⁹ Met 'adoptie' wordt het adopteren van onderhoud door buurten bedoeld.

²⁰ De Meentwerf, Schoolpleinen in de buurt (Schuttersweg en Elckerlycschool), Skipvalley, RiebeeckGalerij, A. Loomanhuys

Onderstaande figuur toont dat inwoners in de organisatie van het buurtgericht werken centraal staan en welke 'lagen' er omheen worden georganiseerd.

Voor de interne organisatie/programmaorganisatie van de gemeente in het sterprogramma Buurten werkt dit als volgt uit.

De **programmasturing** in de gemeentelijke organisatie bestaat uit een of meer collegeleden als bestuurlijk opdrachtgever namens het college, een concernteamlid als ambtelijk opdrachtgever en de sterprogrammamanager buurten als regisseur, onder meer voor het team buurtcoördinatoren. De sterprogrammamanager heeft een programmateam van medewerkers en een teamleider die in staat zijn om de buurtcyclus te organiseren, prioriteiten te stellen en te besluiten over de inzet van smeeroliegeld wanneer dat meer dan € 10.000,- is. Dit team kan ook de impact van complexe (juridisch, inhoudelijk, financieel, of qua capaciteit) multidisciplinaire initiatieven goed in beeld brengen. Als dit buiten de kaders van de begroting valt (geld, capaciteit), wordt een besluit voorgelegd aan de bestuurlijk opdrachtgever, of wordt opgeschaald naar het concernteam of het college.

Voor de buurt is de **buurtcoördinator** de gemeentelijke spil. Rondom de buurtcoördinator organiseren we vanuit de gemeente een netwerk van medewerkers, die de buurtcoördinator kan

helpen met het organiseren van het gesprek in de buurt en voor het faciliteren van buurtbeheer en het afdoen van eenvoudige initiatieven. Het gemeentelijke netwerk om de buurtcoördinator zal in eerste instantie bestaan uit medewerkers voor beheer- en onderhoud, handhaving en vergunningen; het grootste deel van de initiatieven ligt in het fysiek domein. Veel van deze medewerkers werken al in/voor specifieke buurten: dit geven we nu meer en bewust vorm. Aan de kant van zorg, welzijn, veiligheid (politie), en wonen (corporaties) doet de buurtcoördinator een beroep op de (externe) netwerken en partners en betreft die zo nodig bij zijn team. De buurtcoördinator en sterprogrammamanager zijn voortdurend in gesprek, onder meer over prioriteiten. De buurtcoördinator kan smeeroeliegeld inzetten voor snelle, kleine acties en het programmateam inroepen bij complexe initiatieven met veel impact voor de gemeentelijke organisatie.

4.3 De digitale aanpak

Het derde speerpunt gaat over informatie. Daarin hebben we de volgende doelen:

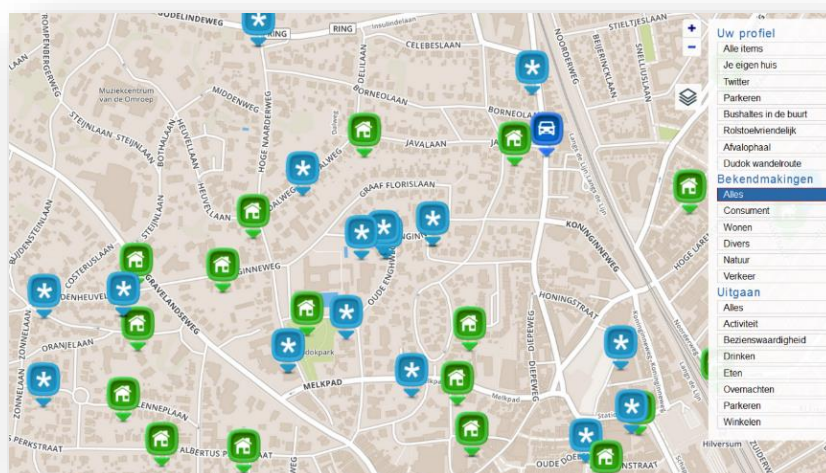
1. Wijkgerichte informatiehuishouding op orde, voor wijkgerichte communicatie
2. Meer voorspellend en lerend vermogen

Wijkgerichte informatie

Het is van belang dat inwoners relevante informatie over hun wijk en buurt gemakkelijk kunnen inwinnen. Het gaat om het bijeenbrengen en toegankelijk presenteren van relevante gegevens. In 2016 is ervaring opgedaan met LeeftSamen²¹: een aparte tool gericht op het vergroten van sociale cohesie, veiligheid en versterken van de lokale economie. Uit de evaluatie blijkt dat dit geen succes is: het gebruik is sterk afgenomen, er is weinig interactie. Bewoners en organisatie hebben voldoende alternatieven, zoals Facebook, of NextDoor. De conclusie is dat het niet zinvol is om als gemeente een 'eigen' platform te starten en/of te hosten. Ook voor het gebruik van community apps (zoals Facebook of What's app) laten we het initiatief bij inwoners.

Voor de wijkgerichte informatie gaan we daarom voortaan uit van:

- Initiatieven die al lopen en die door meer partijen (bijvoorbeeld het CBS) worden ondersteund.
- Presenteren van wijkgerichte informatie in twee toepassingen: de Virtuele Stad en Locali. De [virtuele stad](http://www.virtuelestad.nl/hilversum/) is de toepassing waarin we alle beschikbare wijkinformatie bijeen brengen. Hij is nog in ontwikkeling. Een Hilversumse demo is hier te zien: <http://www.virtuelestad.nl/hilversum/>. De figuur hieronder toont een voorbeeld van de virtuele stad: de bekendmakingen rondom het raadhuis. Een van de ontwikkelingen is dat inwoners initiatieven kunnen toevoegen en de gemeente kan bijvoorbeeld allerlei plannen of projecten toevoegen. De virtuele stad gaat in 2018 aansluiten op de gemeentelijke website.

²¹ <https://www.leeftsamens.nl/leeftsamens/>

Locali is de toepassing die communicatie tussen inwoners en gemeente mogelijk maakt en die participatie met (gemeentelijk) nieuws combineert. Het is de toepassing waarmee **buurtpeilingen** kunnen worden gedaan. Ook deze is nog in ontwikkeling. De gemeente kan vraagstukken in buurten²² voorleggen waar inwoners over kunnen lezen, stemmen en meepraten. In peilingen kan getoetst worden hoe inwoners ergens naar kijken. Ook inwoners kunnen initiatieven voorleggen om zo op zoek te gaan naar draagvlak en discussie. In het centrum is in 2016 een pilot gedaan. De Hilversumse demo is hier te zien: <http://app.locali.nu/municipality/hilversum>. In 2017 starten we met een tweede pilot: het gebruik van Locali voor het nieuwe bestemmingsplan Noord West. Het is zowel een pilot in het kader van buurtgericht werken, als voor de invoering van de omgevingswet in Hilversum. In de pilot leren we of de mogelijkheden voor participatie door inwoners (bijvoorbeeld het ophalen van ideeën, of het houden van peilingen/polls) daadwerkelijk worden vergroot, er een groter bereik dan de 'usual suspects' is en meer draagvlak in de buurt ontstaat.

Meer voorspellend en lerend vermogen

De grote opgave is niet zozeer de techniek, maar vooral de gegevensverzameling. Nu al kunnen we op basis van beschikbare informatie 'hittekaarten' produceren in het kader van veiligheid. De ambitie is om op een slimme manier onze stad leefbaarder, duurzamer, veiliger, mobieler en informatiever maken voor en met onze inwoners. Door het verzamelen, schonen en beschikbaar maken van open data²³ krijgen inwoners meer inzicht in hun leefomgeving en zijn nieuwe toepassingen mogelijk. Hiermee haakt Hilversum als Mediastad aan op de groeiende **Smart City** ontwikkeling in Nederland, waar zowel bedrijfsleven en overheden fors op (gaan) investeren. Deze ontwikkeling maakt het onder meer mogelijk om vraagstukken in de buurten beter te kunnen voorspellen, of nieuwe producten te ontwikkelen. In de komende jaren bouwen we verder aan ons gegevenshuis, met data vanuit de hele gemeentelijke organisatie (vastgoed, openbare ruimte, etc) en partners. Daarnaast is het voornemen om in 2018 pilotgemeente voor **slimme lantaarnpalen**, om meer en betere data te kunnen inwinnen (verkeer, milieu, crowdmanagement, etc.) te worden.

²² De buurtpeiling is geschikt/bedoeld voor peilingen in buurten over buurtthema's; niet voor onderwerpen die de hele stad aangaan.

²³ Zie voor een voorbeeld: <http://hilversum.smartcityapp.nl/>

4.4 Duurzame dialoog: bewustwordingscampagnes en buurtidentiteit

De ambitie is om de gestarte buurtgesprekken voort te zetten en uit te bouwen. We willen graag dat steeds meer inwoners meedoen.

Hilversum heeft een rijk en divers palet van bevolkingsgroepen: mensen met een verschillende achtergrond, voorkeur, leefstijl en leeftijd. Een grote opgave is om – naast bewoners die de weg naar de gemeente al gevonden hebben – ook in gesprek te komen met groepen die traditioneel wat moeilijker te bereiken zijn of gehoord worden, zoals jongeren, ouderen en kwetsbare inwoners. Dat is een lastige opgave, die niet met een postercampagne in bushokjes is op te lossen. In gesprek komen kost tijd. We pakken dit aan door via ontmoetingsplekken, sleutelfiguren en netwerken in de buurten steeds beter te kijken hoe we inwoners kunnen opnemen in het lokale weefsel. De contacten gaan we de komende jaren verdiepen, verbreden en versterken. We laten zien dat betrokkenheid zin heeft en tot resultaat leidt.

Daarbij bekijken we de vraag in hoeverre het personeelsbestand van de professionals en frontlijnwerkers die actief zijn in de wijken (bijvoorbeeld medewerkers van de gemeente, woningcorporaties, politie, zorginstellingen) qua diversiteit en achtergrond een goede afspiegeling zijn van de inwoners en groepen die in de wijk wonen. De ambitie is om dit goed op elkaar aan te sluiten, om het gesprek sneller mogelijk te maken. In Hilversum Oost, Noordoost en Riebeeck is dit al gestart.

Daarnaast wordt een [bewustwordingscampagne](#) en een intensief [communicatietraject](#) ingezet om de bekendheid van het buurtgericht werken te vergroten, vooral rondom de buurtcyclus. De toepassingen Virtuele Stad en Locali helpen daar ook bij. Het beschikbare budget voor communicatiemiddelen is € 70.000,- en de daarbij benodigde personele communicatiecapaciteit bedraagt structureel 1,0 FTE (strategie en uitvoering) tot aan februari 2018.

Een bijzondere inspanning doen wij voor de [buurtidentiteit](#). Elke buurt of wijk in Hilversum heeft iets bijzonders eigens/kenmerkends. Iets dat als een rode draad kan zorgen voor verbinding. Analoot aan oude tradities in Italiaanse steden als Siena of Florence of in talloze andere plaatsen willen wij in Hilversum per buurt samen met bewoners te zoeken naar een [herkenbaar symbool](#). Wij denken dat dit een belangrijk en laagdrempelig onderwerp is om mensen in buurten bij elkaar te brengen. In 2017 doen wij in drie buurten een pilot. In 2018 is het de bedoeling dat alle buurten in Hilversum een herkenbaar symbool is gekozen dat uitdrukking geeft aan hun identiteiten. Het symbool kan voor allerlei toepassingen gebruikt worden, bijvoorbeeld op objecten in de openbare ruimte zoals afvalbakken.

5. Financiën

Het financiële kader (vanuit het budgetrecht) is het belangrijkste kader dat de gemeenteraad vaststelt. Voor de duidelijkheid: het doel van sterke buurten is *niet* om te bezuinigen op de gemeentelijke begroting. De bedoeling is om te investeren in sterke buurten.

5.1 Beschikbare middelen

Voor buurtgericht werken is in de programmabegroting 2017 structureel € 0,3 mln beschikbaar²⁴. Dit willen wij bij de Kadernota 2017 verhogen met € 0,2 mln, zodat een structureel budget van € 0,5 mln beschikbaar is. Hiervan willen we € 0,2 mln inzetten als ‘smeeroliegeld’ waarmee buurtcoördinatoren snel kunnen schakelen. De bestaande wijkbudgetten (€ 0,14 mln) zijn hierin opgenomen. Het bedrag van € 0,3 mln willen we inzetten als **stimuleringsbudget** voor initiatieven uit buurten en als dekking voor de experimenten die onder 5.2 zijn genoemd.

5.2 Buurtcyclus, een structurele flexibele begroting en drie experimenten

Hilversum werkt al geruime tijd aan een flexibele begroting. Het sterprogramma Buurten is daarin als een van de vijf politieke prioriteiten prominent zichtbaar. De bedoeling van de flexibele begroting is om **(a) in toenemende mate geld vrij te maken voor politieke prioriteiten, waaronder initiatieven uit buurten**. Idealiter bevat de begroting ruimte om de plannen uit de buurten moeiteloos te ‘absorberen’. Deze financiële sturing zetten we voort. Daarom koppelen we niet expliciet andere prestaties of budgetten uit andere begrotingsprogramma’s aan buurten.

Een andere bedoeling is om **(b) de samenleving meer invloed te geven op het besteden van gemeenschapsgeld**. De agenda van de buurt is leidend. Hierbij is wel een kanttekening dat ‘overdracht’ of ‘beheer’ of ‘zeggenschap’ van delen van de gemeentelijke begroting of gemeentelijke bevoegdheden gemakkelijk klinkt, maar vooralsnog op bezwaren van rechtmatigheid stuit. De gemeenteraad blijft in veel gevallen bevoegd of verantwoordelijk.

In ieder geval is noodzakelijk dat **(c) initiatieven op een praktische manier gekoppeld worden aan de gemeentelijke begroting en jaarrekening**. Anders kan de gemeenteraad zijn kader stellende en controlerende rol moeilijk uitvoeren.

Dit leidt tot drie concrete voorstellen:

1. De buurtcyclus sluit aan op de begroting en jaarrekening.
2. We betrekken de opbrengst van de buurtcyclus bij het opstellen van de programmabegroting. We wijzen waar mogelijk bestaande middelen gericht(er) toe aan buurten, dan wel zullen steeds meer duidelijk maken welk deel van de budgetten in overleg met de buurt wordt ingevuld.
3. Het concept ‘buurtbegroting’ werken we nu niet verder uit. Als buurten zeggenschap over middelen op de eigen agenda zet, zullen we daar oplossingen voor bedenken. De prestatie uit de Programmabegroting 2017 (*“betrokkenheid bij bewoners door 2 buurten eigen buurtbegroting te laten beheren”*) realiseren we niet. In plaats daarvan doen we drie experimenten.

²⁴ FCL’s 60024220 (oud) en 6610008 (nieuw), in de rekeningschema’s geduid als ‘samenlevingsgericht werken’.

Drie experimenten

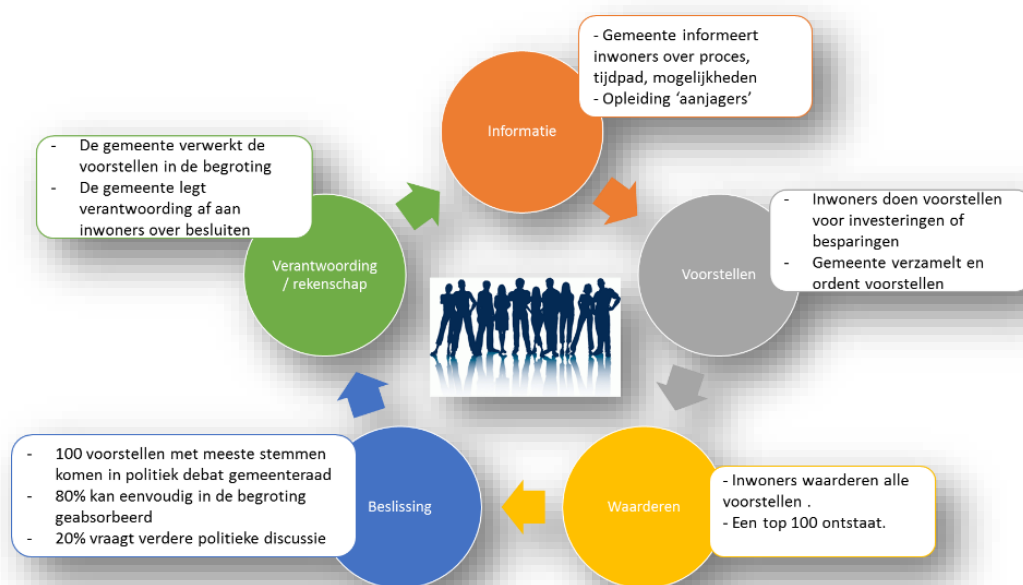
In drie achtereenvolgende experimenten in drie jaar laten we stapsgewijs een steeds groter deel van de gemeentelijke begroting door de samenleving bestemmen²⁵.

- In het **eerste experiment** in 2017 betrekken we de buurtactiviteitenplannen bij het opstellen van de kadernota en in elk geval bij het opstellen van de begroting 2018. Tevens wordt gezien of plannen nog in 2017 uitgevoerd kunnen worden ten laste van de lopende begroting. Eventueel kan het op te hogen budget voor buurtgericht werken in 2017 hiervoor worden ingezet.
- In het **tweede experiment** in 2018 stelt de gemeenteraad bij de begroting 2018 € 0,3 mln aanjaagbudget beschikbaar aan het college, die het vervolgens in een **Buurtfonds** stopt en (analoog aan het Stadsfonds) een organisatie inricht voor het toewijzen van budget aan buurtactiviteitenplannen. De raad geeft beoordelingscriteria mee. Het fonds wijst € 0,3 mln toe aan plannen die het best aan de criteria voldoen. Een alternatief hiervoor is dat het college besluit op advies van een Adviesraad.
- In het **derde experiment** beginnen we in 2018 met het opstellen van een 'burgerbegroting'. De kern daarvan is dat inwoners van Hilversum zelf plannen maken en vervolgens alle plannen onderling waarderen op wenselijkheid (naar voorbeeld van de Bürgerhaushalt (burgerbegroting) in Stuttgart²⁶), gericht op begroting 2019. Het kan gaan om plannen die geld kosten, of plannen die geld besparen. De gemeenteraad neemt hierover formeel een besluit. **Zo kiezen inwoners** de plannen, met de gemeenteraad in positie. Door de planning goed in te richten kan de opbrengst van dit proces in het eerste kwartaal van 2018 beschikbaar zijn, opdat voorstellen maximaal in de (flexibele) programmabegroting 2019 opgenomen kunnen worden. Dit experiment is een verdere uitwerking van de **motiemarkt** die de gemeenteraad in november 2016 hield bij de programmabegroting 2017. Een positief effect van dit experiment is veel reuring in de stad: bij het plannen maken, het waarderen en bij het besluit van de raad over de plannen. In de beschikbare middelen onder 5.1 is rekening gehouden met een budget van € 100.000,- in 2018 voor proces- en organisatiekosten van een 'burgerbegroting'

Het derde experiment is nadrukkelijk gekoppeld aan meer flexibele gemeentelijke begroting, waarin ruimte is (indicatief 3% van de vrije budgetten) om plannen uit buurten op te nemen. Bij veel buurtbeheerplannen kan dit verder betekenen dat een deel van de budgetten voor groen en grijs (indicatie 10% van de groen/grijsbudgetten) op basis van de buurtactiviteitenplannen wordt bestemd en door buurten uitgegeven.

²⁵ Dit is stapsgewijs loslaten in vertrouwen.

²⁶ Zie voor meer info: <https://www.buergerhaushalt-stuttgart.de/broschuere/10>

Figuur: experiment burgerbegroting

5.3 Financieel instrumentarium en bevoegdheden bij tussentijdse plannen

Het is goed denkbaar dat zich ook buiten de buurtcyclus plannen kunnen aandienen. Dit noemen we tussentijdse plannen. Ook daar willen we graag snel antwoord op kunnen geven. Om dit te kunnen doen zijn duidelijke afspraken tussen college en gemeenteraad nodig.

Plannen vanuit buurten moeten voldoen aan een aantal **grondbeginselen**. Die sluiten onder meer aan op de beleidsregels die het college vaststelde voor het stimuleringsbudget Buurten²⁷:

- Het plan is **aantoonbaar geïnitieerd vanuit (groepen van) inwoners** of andere externe (niet professionele) partners uit de wijk/buurt.
- er is sprake van (toetsbaar) **draagvlak** bij meerdere partijen in de buurt, niet enkel een initiatief van een (deel)belangengroep. Het initiatief is voor meer mensen toegankelijk/toepasbaar. Dit noemen we ook wel **inclusiviteit**.
- Het betreffen bij voorkeur plannen die **aansluiten bij de prioriteiten uit de agenda van de buurt**, waardoor bijgedragen wordt aan meer samenhang en focus per wijk/buurt.
- Het betreft een plan dat aanvult en is **geen dubbeling van bestaand aanbod**.

²⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2015-115868.html>

Aanvullende grondbeginselen zijn:

- Voldoen aan de wet en redelijke kwaliteitseisen
- Eigen inzet
- Terugkoppeling aan de buurt
- Transparante financiële verantwoording

Wanneer een plan financiële consequenties voor de gemeente heeft, zijn er in principe vier **dekkingsmogelijkheden**:

1. Dekking uit de begroting, indien het verzoek 1-op-1 te relateren is aan prestaties in de begroting.
2. Dekking uit het budget buurtgericht werken (smeeroliegeld of stimuleringsbudget).
3. Dekking door het schuiven van middelen tussen begrotingsprogramma's.
4. Dekking ten laste van de algemene middelen.

Voor mogelijkheid 1 en 2 is het college bevoegd. Op mogelijkheid 1 zijn de genoemde beleidsregels Stimuleringsbudget Buurten van toepassing.

Voor mogelijkheid 3 en 4 is de gemeenteraad bevoegd. Een raadsbesluit vraagt een aanmerkelijke doorlooptijd (minimaal twee maanden) hetgeen op gespannen voet staat met de gewenste snelheid van handelen. Het college wil in voorkomende gevallen vooruitlopend op raadsbesluiten handelen, waarbij de raad volgens de geldende afspraken wordt geïnformeerd en de besluiten achteraf ter goedkeuring worden voorgelegd²⁸.

Wat betreft de feitelijke **vormen van financiering** heeft de gemeente een aantal mogelijkheden:

- (Programma-)subsidies voor specifieke activiteiten en projecten. Hiervan is sprake als het initiatief past binnen de kaders die de raad stelt (doelen in de begroting). Er wordt gewerkt met de regels uit de subsidieverordening. Het college verleent subsidies.
- Deelname van de gemeente in coöperaties of sociale ondernemingen. Hierbij wordt de gemeente onderdeel van een private organisatie, op grond van een privaatrechtelijke overeenkomst. Het college is op grond van de gemeentewet bevoegd zulke overeenkomsten aan, maar moet op grond van art 160 lid 2 gemeentewet de raad wel in staat stellen om wensen en bedenkingen in te brengen.
- Sponsoring als onderdeel van crowdfunding, waarbij aanvullende middelen vanuit de overheid eventueel als hefboom werken.
- Inkoop.

Andere instrumenten, zoals inkoop of een gemeenschappelijke regeling, liggen niet voor de hand in de fase waarin buurtgericht werken zich thans bevindt. Deze passen we vooralsnog niet toe. Op termijn kan met name inkoop wel een bruikbaar instrument zijn.

²⁸ Zie wethoudersbrief d.d. 26 september 2016, 'T16/194 Budgetrecht raad'

6. Succes/voortgang meten

In de begroting 2017 staat: *‘Voor het programma Buurten wordt in de eerste helft van 2017 – als onderdeel van de notitie Buurtgericht werken – een set indicatoren voorgesteld’*.

In de geest van deze kadernotitie zou de buurt zelf moeten bepalen wat succes is en welke indicatoren daarvoor relevant zijn. Vooralsnog heeft de gemeenteraad zelf behoefte aan indicatoren, voor de eigen begroting en jaarrekening.

De ambitie voor sterke buurten is veelomvattend. Het uitgangspunt ‘maatwerk’ betekent dat er veelsoortige effecten en resultaten zullen zijn. Toch willen we op hoofdlijnen het succes of de voortgang laten zien, zodat de gemeenteraad (bijvoorbeeld bij de begroting) een relatie kan leggen tussen ambities, budget, inspanningen en resultaten en zo nodig kan bijsturen. We stellen daarom drie effectindicatoren voor, die verband houden met de doelen van Sterke Buurten. Merk op dat we geen inhoudelijke indicatoren voorstellen; de agenda van de buurt is immers leidend.

- *Betrokkenheid van Hilversummers bij hun eigen omgeving*. Hiervoor zijn twee indicatoren uit de bron ‘burgerpeiling Waarstaatjegemeente²⁹’ geschikt: ‘verbondenheid met de buurt’ (nulmeting 7,2 uit 2014, beoogde norm 7,5 in 2018) en ‘hoe waardeert u uw buurt?’ (nulmeting 7,9 uit 2014, beoogde norm 8,1 in 2018). Wij vinden belangrijk dat er geen ‘ongedeelde stad’ ontstaat, m.a.w. dat de percentages in buurten onderling niet sterk verschillen.
- Hilversummers zijn doorgaans kritisch op de gemeente. Het programma Buurten verandert de verhouding tussen overheid en inwoners. Het effect daarvan zou moeten zijn dat het *oordeel van de Hilversummers over de gemeente verbetert*. De geschikte indicator uit de bron ‘burgerpeiling Waarstaatjegemeente’ is ‘het oordeel van Hilversummers over de gemeente’ (nulmeting 6,7 uit 2014, beoogde norm 7,0 in 2018).
- *Leefbaarheidsscore* in alle Hilversumse wijken. De geschikte indicator is het ‘oordeel fysieke kwaliteit’ uit de burgerpeiling Waarstaatjegemeente (nulmeting 6,9 uit 2014, beoogde norm 7,1 in 2018).

Bij de buurtactiviteitenplannen (2017) zal een meer specifieke en op maat gemaakte set indicatoren worden bepaald.

-X-

²⁹ Zie: <http://www.waarstaatjegemeente.nl/home>